

Halfjaarbericht 2015

N.V. Nederlandse Gasunie

Inhoudsopgave

Hoofdpunten eerste halfjaar 2015	3
Kerncijfers	5
Halfjaarverslag	7
Financiële resultaten	7
Businessmodel	8
Risicomanagement	9
Veiligheidsresultaten	9
Business units Gasunie	10
Gasunie Transport Services	10
Gasunie Deutschland	12
Participations & Business Development	13
Bestuursverklaring	15
Geconsolideerde halfjaarrekening	16
Beoordelingsverklaring	31

Hoofdpunten eerste halfjaar 2015

Solide eerste halfjaar 2015 voor Gasunie

- Opbrengsten van € 876 miljoen in lijn met eerste halfjaar 2014.
- Opbrengsten uit nieuwe activa compenseren efficiencykortingen opgelegd door toezichthouder.
- Getransporteerd volume (607 TWh) lager ten opzichte van de eerste zes maanden van 2014 (621 TWh). Dit komt onder andere door verminderde productie van gas uit het Groningenveld. De geboekte capaciteit is op hetzelfde niveau gebleven.
- Bedrijfsresultaat gedaald met € 38 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door hogere operationele kosten vanwege het meerjarig onderhouds- en vervangingsprogramma. Daarnaast zijn als gevolg van de verlaagde gasproductie uit het Groningenveld de benodigde kosten voor het op het gewenste kwaliteitsniveau brengen van gas uit andere bronnen gestegen. Ook is € 22 miljoen ten laste van het resultaat gebracht voor het buiten bedrijf stellen en het verwijderen van leidingdelen om Gasunie's infrastructuur beter aardbevingsbestendig te maken.
- Netto resultaat na belasting gedaald met € 31 miljoen tot € 326 miljoen.

Belangrijkste ontwikkelingen

- De veiligheidsresultaten op het gebied van leidingbeschadigingen blijven met drie incidenten onder de voor 2015 gestelde signaalwaarde van zeven. Het aantal persoonlijke ongevallen per miljoen gewerkte uren, gemeten als de reportable frequency index, is gedaald van 5,3 ultimo juni 2014 naar 3,5 ultimo juni 2015 (signaalwaarde is 4,0).
- Op 8 maart werd een Green Deal getekend tussen onder andere de overheid, HarvestaGG en Gasunie voor de oprichting van een Green Goods Farm. Belangrijk onderdeel binnen dit concept is de conversie van biogas naar vloeibaar groen gas (bio-LNG).
- Op 10 maart heeft EnergyStock 0,9 TWh aan opslagdiensten verkocht uit de aardgasbuffer in Zuidwending. Een deel hiervan is additioneel volume dat in het najaar van 2014 in deze ondergrondse opslag beschikbaar is gekomen.
- Op 31 maart is door Gate terminal het startsein gegeven voor de bouw van een LNG break-bulkfaciliteit in de haven van Rotterdam. Hiermee wordt het vanaf medio 2016 mogelijk om vanuit Gate terminal LNG te distribueren als schonere brandstof voor scheepvaart en vrachtverkeer.
- Per 1 april zijn Gasunie en Vopak beide 50% aandeelhouder van Gate terminal omdat de laatste minderheidsaandeelhouder haar 5% aandeel in Gate terminal aan hen verkocht heeft.
- De aanleg van de nieuwe tunnel voor pijpleidingen in de Elbe (Elbe-duiker) bij Hamburg en de laatste fase van het uitbreidingsproject van Noord-Duitsland naar Denemarken verlopen volgens planning. Met dit laatste project zijn de Duitse onderdelen van de gasronde begin 2016 klaar voor gebruik.
- De hoeveelheid verhandeld volume via de Nederlandse virtuele gashandelsplaats TTF is opnieuw flink gestegen (7.003 TWh in januari t/m mei 2015 versus 5.322 TWh in dezelfde periode van 2014).
- Het grootschalige vervangingsprogramma waarbij verouderde onderdelen in het Nederlandse regionale Gasunie-net worden vervangen, wordt jaarlijks geëvalueerd. De eerste resultaten daarvan bevestigen dat het programma goed op koers ligt, zowel qua omvang als qua wijze van uitvoering.

Han Fennema, CEO Gasunie, over de resultaten

“De eerste helft van 2015 hebben we een solide resultaat behaald. We zien dit jaar een daling in onze investeringsuitgaven. De laatste jaren hebben we op verzoek van klanten ons netwerk uitgebreid en daardoor de gasrotonde verder versterkt. Nu deze vrijwel volledig op sterkte is, richten we ons op onderhoud en tevens vervanging van oudere onderdelen in ons net. Hierdoor zal onze infrastructuur ook op de lange termijn een belangrijke bijdrage kunnen blijven leveren aan de Noordwest Europese energievoorziening. Een goed functionerende, gediversifieerde gasinfrastructuur draagt bij aan het reduceren van CO₂ op korte termijn en aan de transitie naar een duurzame energievoorziening. Zij zorgt er bovendien voor dat deze ook betaalbaar en betrouwbaar blijft. Wij zoeken samen met partners naar mogelijkheden om nieuwe technologieën te ontwikkelen en te stimuleren om daarmee onze energievoorziening verder te verduurzamen.

De minister van Economische Zaken heeft bekend gemaakt de productie uit het Groningenveld voor 2015 te verlagen. Daarnaast heeft hij een pakket van maatregelen getroffen om de veiligheid en leefbaarheid van de bewoners van het Groninger gaswinningsgebied te verbeteren. Wij vinden het een goede ontwikkeling dat er met dit pakket van maatregelen belangrijke stappen worden gezet om de onbedoelde neveneffecten van gaswinning te verminderen.

Onze Nederlandse netbeheerder GTS speelt een rol in het opvangen van de gevolgen van de verlaagde gasproductie uit Groningen. Dit gebeurt door gas uit andere bronnen via kwaliteitsconversie geschikt te maken voor gebruik in de laagcalorische G-gasmarkt (huishoudens). Om dit ook voor de langere termijn te kunnen blijven doen, bereiden we de uitbreiding van de bestaande stikstofcapaciteit voor. Hierdoor kunnen we de leveringszekerheid in Nederland en omliggende landen op het gewenste hoge niveau houden.

GTS heeft dit voorjaar voor het eerst een Netwerk Ontwikkelingsplan voor de komende twintig jaar opgesteld. Hierin wordt bevestigd dat de rol van gas in de toekomst verandert. Dit is mede afhankelijk van de ontwikkeling van onze economie en de snelheid waarmee het aantal duurzame energiebronnen groeit. Het Netwerk Ontwikkelingsplan laat ook zien dat aardgas de komende twintig jaar een belangrijke rol blijft spelen. Omdat de productie van aardgas in Nederland en diverse andere Noordwest Europese landen terugloopt, is het noodzakelijk dat gas uit andere landen en bronnen zijn weg naar afnemers kan blijven vinden. Onze infrastructuur maakt dat mogelijk.”

Kerncijfers

<i>In € miljoenen</i>	Eerste halfjaar 2015	Eerste halfjaar 2014
Winst-en-verliesrekening		
Gerapporteerd *)		
Opbrengsten	876	876
EBITDA	626	662
EBIT	481	519
Resultaat na belastingen	326	357
Kasstroomoverzicht		
Kasstroom uit operationele activiteiten	525	534
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-/- 180	-/- 239
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-/- 361	-/- 283
Netto kasstroom	-/- 16	12
Niet-financiële kengetallen		
Getransporteerd volume (TWh)	607	621
Reportable frequency index	3,5	5,3
Leidingbeschadigingen	3	2
Leveringszekerheid (aantal niet of late gasleveringen)	-	-

<i>In € miljoenen</i>	30 juni 2015	31 december 2014
Balans		
Vaste activa	10.068	10.032
Eigen vermogen	5.501	5.505
Balanstotaal	10.237	10.299
Geïnvesteed kapitaal	9.734	9.295
Netto schuld inclusief garantiestellingen	4.692	4.725
Credit ratings		
Standard & Poor's	A+	A+
Moody's Investors Service	A2	A2

*) In het eerste halfjaar van 2015 en 2014 zijn geen effecten opgetreden waarvoor een normalisatie aan de orde is.

Definities bij de kerncijfers

EBITDA	Het bedrijfsresultaat voor aftrek van financiële baten en lasten, belastingen en afschrijvingen.
EBIT	Het bedrijfsresultaat voor aftrek van financiële baten en lasten en belastingen.
Reportable frequency index	Het aantal 'reportable' ongevallen (ongevallen gevolgd door verzuim, medische handelingen, vervangend werk of dodelijke slachtoffers) per miljoen gewerkte uren. Dit is een voortschrijdend gemiddelde over een periode van twaalf maanden.
Geïnvesteed kapitaal	Totaal van materiële vaste activa, investeringen in joint ventures, investeringen in geassocieerde deelnemingen en overige kapitaalbelangen gecorrigeerd voor activa onderhanden werk waarover nog geen vergoeding wordt ontvangen.
Netto schuld inclusief garantiestellingen	Totaal van langlopende rentedragende leningen, kortlopende financieringsverplichtingen en verstrekte garantiestellingen minus geldmiddelen en kasequivalenten.

Halfjaarverslag

Financiële resultaten

Kerncijfers (gerapporteerd)

<i>In € miljoenen</i>	Eerste halfjaar 2015	Eerste halfjaar 2014
Opbrengsten	876	876
Totale lasten	-/- 395	-/- 357
Bedrijfsresultaat	481	519
Financiële baten en lasten	-/- 46	-/- 41
Resultaat voor belastingen	435	478
Belastingen	-/- 109	-/- 121
Resultaat na belastingen	326	357

Opbrengsten

Over de eerste helft van 2015 is de verkochte capaciteit ongeveer op hetzelfde niveau als in dezelfde periode in 2014. De gerealiseerde opbrengsten zijn nagenoeg gelijk aan het eerste halfjaar 2014. Lagere opbrengsten als gevolg van efficiencykortingen zoals door de regulators in Nederland en Duitsland zijn vastgesteld, worden gecompenseerd door meeropbrengsten als gevolg van de ingebruikname van nieuwe activa.

Bedrijfsresultaat

Het bedrijfsresultaat is gedaald met € 38 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door hogere operationele kosten vanwege het meerjarig onderhouds- en vervangingsprogramma van Gasunie Transport Services (GTS). Daarnaast zijn als gevolg van de verlaagde gasproductie uit het Groningenveld de benodigde kosten voor het op het gewenste kwaliteitsniveau brengen van gas uit andere bronnen gestegen. Ook is € 22 miljoen ten laste van het resultaat gebracht voor het buiten bedrijf stellen en het verwijderen van leidingdelen om Gasunie's infrastructuur beter aardbevingsbestendig te maken. Deze aanpassingen worden uitgevoerd onder de projectnaam Magnitude. Zie voor een nadere toelichting het Gasunie jaarverslag 2014. Als gevolg van bovenstaande ontwikkelingen daalde ook het resultaat na belastingen.

De tarieven, die GTS en Gasunie Deutschland aan hun klanten in rekening mogen brengen, zijn gereguleerd. Zij worden door de toezichthouders in respectievelijk Nederland en Duitsland bepaald aan de hand van de te verwachten toegestane omzet en de verwachte capaciteitsboekingen. Als de werkelijke omzet afwijkt van de toegestane omzet, wordt het verschil verrekend in de tarieven van volgende jaren. Ook voor de energiekosten van het gastransport geldt een mechanisme van nacalculatie. Voor een meer uitgebreide toelichting op ons verdienmodel verwijzen wij naar het onderdeel 'Businessmodel' in dit halfjaarbericht en naar ons jaarverslag over 2014.

Financiële vooruitzichten

We verwachten voor geheel 2015 op basis van de huidige inzichten opbrengsten van circa € 1,6 miljard en een voordelig resultaat na belastingen uit reguliere operationele activiteiten van circa € 550 miljoen. De investeringsuitgaven zullen naar verwachting circa € 350 miljoen bedragen.

Financiering

In de eerste helft van 2015 zijn geen langlopende leningen aangetrokken. Wel hebben we op de geldmarkt kortlopende leningen aangetrokken in de vorm van onderhandse leningen en van Euro Commercial Paper (ECP). Van de € 750 miljoen stand-by faciliteit is geen gebruik gemaakt. Deze langjarige stand-by faciliteit is in juli 2015 met één jaar verlengd tot 24 juli 2020. Eind oktober moet een obligatielening ter grootte van € 500 miljoen worden afgelost. De hiervoor benodigde financiering zal na de zomer worden aangetrokken.

Credit ratings

Rating agency Standard & Poor's heeft op 28 mei 2015 onze lange termijn credit rating van A+ herbevestigd. Tegelijkertijd heeft Standard & Poor's de outlook van onze credit rating verhoogd van 'stable' naar 'positive'. Moody's Investors Service heeft in de eerste helft van 2015 onze lange termijn kredietwaardigheidsbeoordeling niet gewijzigd. Onze lange termijn credit rating bij Moody's Investors Service blijft A2 met een stable outlook.

Businessmodel

Wij behalen onze volledige omzet uit activiteiten die samenhangen met onze gasinfrastructuur. De activiteiten van de business units GTS en Gasunie Deutschland zijn voor het grootste deel gereguleerd in tegenstelling tot die van de business unit Participations & Business Development (P&BD), die niet of deels gereguleerd zijn.

Gereguleerd businessmodel GTS en Gasunie Deutschland

De kern van de dienstverlening van GTS en Gasunie Deutschland is het verkopen van beschikbare capaciteit in een betrouwbaar netwerk tegen concurrerende voorwaarden. Op entrypunten kan het gas in het netwerk worden ingevoerd en op exitpunten kan een klant het gas uit het netwerk halen. De klanten sluiten contracten af waarmee ze capaciteit boeken op bepaalde entry- of exitpunten in het netwerk, gedurende een bepaalde periode (jaar, kwartaal, maand of dag). Ons netwerk concurreert met andere netwerken ten aanzien van het transport van internationale gasstromen.

De tarieven die GTS en Gasunie Deutschland aan haar klanten berekenen zijn gereguleerd. Ze worden jaarlijks vastgesteld door de toezichthouder, die elke 3 tot 5 jaar de methode van regulering opnieuw vaststelt. De toezichthouder in Nederland is de Autoriteit Consument & Markt (ACM) en in Duitsland de Bundesnetzagentur (BNetzA).

Momenteel is voor GTS en Gasunie Deutschland een systeem van omzetregulering van toepassing: de tarieven worden bepaald door de toegestane omzet te delen door de geschatte capaciteitsboekingen. Indien de werkelijke omzet hiervan afwijkt, wordt het verschil verrekend in volgende jaren.

De door de toezichthouder toegestane omzet voor enig jaar bestaat uit een kapitaalkostenvergoeding voor het geïnvesteerd vermogen, een vergoeding voor de jaarlijkse afschrijvingskosten (berekend op basis van de door de toezichthouder vastgestelde afschrijvingstermijnen) en een vergoeding voor de operationele kosten. Daarnaast kan de toezichthouder een doelmatigheidskorting opleggen.

Businessmodel P&BD

De activiteiten van P&BD zijn ondergebracht in afzonderlijke deelnemingen. Deze zijn verantwoordelijk voor de vermarkting en levering van gasinfrastructuurdiensten en voor het beheer en onderhoud van hun bedrijfsmiddelen.

We nemen, meestal samen met andere partijen, deel in een aantal ondernemingen die bijdragen aan de voorzieningszekerheid op het gebied van gas in Europa. Een aantal belangrijke deelnemingen zijn:

- Gate, een importterminal voor vloeibaar aardgas (LNG) op de Rotterdamse Maasvlakte;
- Nord Stream, een leiding door de Oostzee, die Rusland verbindt met Europa;
- BBL, een leiding die loopt van het Nederlandse Balgzand naar het Engelse Bacton;
- EnergyStock, een ondergrondse gasopslag in Zuidwending;
- NEL, een verbindingsleiding tussen Nord Stream en ons netwerk in Duitsland (NEL is een deelneming van Gasunie Deutschland).

Daarnaast ontwikkelt P&BD nieuwe, soms innovatieve, activiteiten en zoekt daarbij samenwerkingspartners. Aan deze activiteiten worden rendementseisen gesteld en zij dienen bij te dragen aan de strategie van Gasunie: het ondersteunen van de werking van de gasmarkt en de transitie naar een duurzame energiehuishouding.

Voor verdere uitleg over het 'Businessmodel' verwijzen wij naar ons jaarverslag over 2014.

Risicomanagement

Onze bedrijfsactiviteiten zijn onderhevig aan risico's. Deze risico's ontstaan door veranderingen binnen en buiten ons bedrijf. Wij willen deze risico's zo goed mogelijk beheersen. Ten opzichte van het jaarverslag 2014 is ons risicoprofiel niet noemenswaardig gewijzigd. Volledigheidshalve verwijzen wij naar het hoofdstuk 'Risicomanagement' in ons jaarverslag over 2014.

Veiligheidsresultaten

Onze veiligheidsresultaten ten aanzien van arbeidsongevallen waren in de eerste helft van het jaar ruimschoots onder de signaalwaarde. Het aantal persoonlijke ongevallen per miljoen gewerkte uren, gemeten als de reportable frequency index, is gedaald van 5 (ultimo 2014) naar 3,5 waar de signaalwaarde 4,0 is. De reportable frequency index is een voortschrijdend gemiddelde over een periode van twaalf maanden. De waarde 3,5 is dus voor de helft bepaald door de resultaten in het tweede halfjaar van 2014.

Het aantal leidingbeschadigingen zonder gasuitstroom ligt met drie onder de signaalwaarde die voor het gehele jaar op maximaal zeven is gesteld. Zorgelijk is dat er leidingen zijn beschadigd door graafwerkzaamheden onder toezicht van Gasunie. Eind mei is een gaatje ontdekt in een transportleiding nabij Burgum (Friesland). Dit was veroorzaakt door lokale corrosie. De leiding is drukloos gemaakt en begin juni gerepareerd.

Verbeterprogramma

In 2015 en volgende jaren ligt de focus op de verdere verbetering van de veiligheidscultuur, het veiligheidsbewustzijn en -gedrag. Mede hierdoor moeten de veiligheidsresultaten structureel verbeteren. Voor onze activiteiten in Nederland hebben wij een verbeterprogramma vastgesteld. Het programma heeft tot doel om die onderdelen in de bedrijfsvoering te optimaliseren die van grote invloed zijn op veiligheid. Het gedrag van mensen en de randvoorwaarden die dat gedrag bepalen zijn belangrijke aandachtspunten. De focus zal liggen op 'procedures & naleving', 'procesgerichte samenwerking' en 'contractor management'. Gasunie Deutschland zal medio dit jaar een vergelijkbaar verbeterprogramma vaststellen.

Business units Gasunie

Gasunie Transport Services

Gastransport

Op 11 februari heeft de minister van Economische Zaken zijn besluit bekend gemaakt om de productie uit het Groningenveld voor de eerste helft van 2015 te beperken tot 16,5 miljard m³. Hierdoor is het gastransport sterk gewijzigd. Om aan de vraag naar het laagcalorische Groningengas (G-gas) te kunnen voldoen wordt veel meer hoogcalorisch H-gas via kwaliteitsconversie omgezet in G-gas dan in de tweede helft van 2014.

De hoeveelheid getransporteerde energie is afgenomen van 504 TWh in het eerste halfjaar van 2014 naar 497 TWh in de eerste helft van 2015. Dit wordt vooral veroorzaakt door de afnemende productie van het Groningenveld en doordat het vullen van de ondergrondse gasopslag in Norg niet meer via het GTS net verloopt. De energiekosten ten behoeve van transport en gerelateerde diensten zijn € 2 miljoen hoger dan in het eerste halfjaar van 2014. De transportopbrengsten liggen op hetzelfde niveau als in de vergelijkbare periode van 2014.

Productieplafond Groningen

Voor de tweede helft van 2015 is op 23 juni besloten een productie toe te staan van 13,5 miljard m³. Hiermee komt het maximale jaarvolume dit jaar op 30 miljard m³. Deze beperking resulteert in een verder toenemende behoefte aan inzet van kwaliteitsconversie. Op 22 mei 2015 heeft de minister van Economische Zaken in het kader van de Rijkscoördinatieregeling aangekondigd dat de behoefte aan conversiecapaciteit in Nederland vanaf eind 2019 zal toenemen tot 30 miljard m³ G-gas per jaar. Daarom heeft GTS een uitbreiding van capaciteit voor kwaliteitsconversie in voorbereiding. Het ligt daarbij voor de hand dit project vorm te geven door uitbreiding van de bestaande stikstofinstallatie op Zuidbroek.

TTF

Gas dat in het GTS-systeem aanwezig is kan via de virtuele gashandelsplaats TTF door marktpartijen verhandeld worden. De hoeveelheid gas die via TTF is verhandeld, is in de eerste helft van 2015 opnieuw significant gestegen. In de periode januari tot en met mei 2015 is door marktpartijen via TTF in totaal 7.003 TWh gas verhandeld ten opzichte van 5.322 TWh in dezelfde periode van 2014. Deze toename treedt vooral op in het OTC-gedeelte. Daarnaast zien we ook dat het via gasbeurzen (ICE Endex, PEGAS) verhandelde deel gestaag groeit.

Het netto TTF-volume, dat is het fysieke volume dat via TTF stroomt, bedroeg 200 TWh en valt daarmee iets lager uit dan de 210 TWh in de vergelijkbare periode van 2014. De churnfactor is in de eerste vijf maanden van het jaar toegenomen van 25,3 in 2014 naar 35,0 in 2015. Deze factor geeft weer hoe vaak een hoeveelheid gas gemiddeld verhandeld wordt. Hoe hoger de churnfactor hoe hoger de liquiditeit en daarmee de aantrekkelijkheid van een handelsplaats. Ook het maximum aantal TTF-handelaren dat op één dag actief is, is verder gestegen van 115 (januari tot en met mei 2014) naar 130 (januari tot en met mei 2015).

Netwerk Ontwikkelingsplan

In het voorjaar heeft GTS het eerste Netwerk Ontwikkelingsplan opgesteld. Het Netwerk Ontwikkelingsplan stelt capaciteitsmaatregelen voor, die ervoor zorgen dat de benodigde transport capaciteit aanwezig zal zijn in het gastransportsysteem van Nederland.

Het Netwerk Ontwikkelingsplan 2015 heeft een tijdshorizon van twintig jaar. Het bevat voorstellen voor investeringsmaatregelen voor de eerstvolgende 10 jaren, daarbij rekening houdend met de periode waarin deze maatregelen een economisch rendement hebben.

GTS heeft een drietal uiteenlopende scenario's geanalyseerd, waaruit blijkt dat het transportsysteem van GTS onder deze scenario's in staat zal zijn de komende 10 jaar de marktvrage te accommoderen. Er is wel behoefte om de capaciteit van de kwaliteitsconversieinstallaties uit te breiden, waarvoor GTS op dit moment een project in voorbereiding heeft (zie onder Productieplafond Groningen). Daarnaast dient er mogelijk in de toekomst nog een uitbreiding in de aanvoercapaciteit gerealiseerd te worden omdat op langere termijn de additionele aanvoer van gas de beschikbare invoercapaciteit van het systeem overstijgt.

Bij het Netwerk Ontwikkelingsplan heeft GTS gebruik gemaakt van de input van de stakeholders, die zij tijdens de consultatiefase, van 13 mei tot 10 juni 2015, hebben ingebracht. Op 10 juli heeft GTS het Netwerk Ontwikkelingsplan gepubliceerd.

Groen gas booster

Netwerkbedrijf Enexis, afvalverwerker Attero en GTS hebben in juni de overeenkomst getekend voor de start van een unieke pilot om grootschalige groen gas invoeding te faciliteren: de Groen gas booster. Deze compressor verbindt het grote regionale aanbod van groen gas met de landelijke vraag. De Groen gas booster wordt gerealiseerd nabij de groen gas productielocatie van Attero in Wijster (Drenthe). Met het faciliteren van grootschalige groen gas productie leveren Enexis, GTS en Attero een belangrijke bijdrage aan de energietransitie.

Verificatie meerjarig vervangingsprogramma

Voor het vervangen van oudere onderdelen in het regionale hogedruksysteem (RTL) loopt er een meerjarig vervangingsprogramma. De onderdelen die vervangen zijn, worden in een verificatieprogramma onderzocht om vast te stellen of de aangetroffen conditie overeenkomt met de veronderstelde conditie. De resultaten van het verificatieprogramma bevestigen vooralsnog de gekozen omvang en het tempo van vervanging.

Regulering

ACM is gestart met de voorbereiding van de nieuwe reguleringsperiode die op 1 januari 2017 aanvangt. Daartoe is in juni de eerste klankbordgroep bijeenkomst geweest, waar ACM, netbeheerders en representatieve organisaties aanwezig waren.

Splitsing GTS

Wij zijn van plan om met ingang van 1 januari 2016 GTS te splitsen in twee separate netbeheerders: een netbeheerder voor het landelijke hoofdtransportsysteem (HTL) en een netbeheerder voor het regionale hogedruksysteem (RTL). De HTL-netbeheerder (GTS) en de nieuw op te richten RTL-netbeheerder Gasunie Grid Services B.V. (GGS) zullen beide 100% dochter van Gasunie zijn.

Met deze tweedeling willen we een volgende stap zetten in het effectiever bedienen van de markt. De HTL- en RTL-transportsystemen krijgen in toenemende mate een uiteenlopende rol en focus. De splitsing maakt het straks mogelijk om kosten en tarieven transparant en eenduidig te bepalen. Hierdoor kunnen in de toekomst voor de beide transportsystemen op maat gesneden tarieven voor de gebruikers van die netten worden gehanteerd.

De voorgenomen splitsing is administratief-juridisch van aard en heeft geen gevolgen voor de operationele kosten van beide netbeheerders. Ook zal de splitsing geen gevolgen hebben voor het gemak waarmee netgebruikers van de Nederlandse gasrotonde gebruik kunnen maken. De splitsing zal er eveneens voor zorgen dat beide netbeheerders beter vergelijkbaar zijn met buitenlandse netbeheerders. Dit is onder meer van belang in het kader van transparante en objectieve internationale kostenvergelijkingen, die de Nederlandse toezichthouder momenteel in Europese context uitvoert.

Gasunie Deutschland

Gastransport

Ook in Duitsland is de getransporteerde hoeveelheid gas gedaald in de eerste helft van 2015. Door het net van Gasunie Deutschland werd 110 TWh (2014: 117 TWh) gas getransporteerd. In januari en februari was er een opvallende verandering van gasstromen waarneembaar in Noord-Duitsland. De importvolumes via Nord Stream waren erg laag en er kwam aanzienlijk meer gas vanuit Noorwegen en de bergingen in het Duitse transportnetwerk. Begin maart veranderde dat weer en namen de importvolumes via Nord Stream toe tot de maximale technische capaciteit.

De energiekosten om het gas te transporteren zijn in Duitsland toegenomen van € 4 miljoen in de eerste helft van 2014 naar € 5 miljoen in het afgelopen halfjaar. De veranderde gasstromen in de eerste twee maanden vereisten een continue inzet van het nieuwe compressorstation in Embsen om het Noorse gas door de NEL te transporteren.

Transportopbrengsten

De trend dat shippers vooral kortetermijn capaciteit boeken op grenspunten heeft zich ook in 2015 doorgezet. Gebaseerd op de ervaringen in 2014 is dit boekingsgedrag meegenomen in de tarieven over 2015. De entry-tarieven zijn licht verhoogd ten opzichte van 2014. Het huidige omzetniveau is zoals verwacht en in lijn met het omzetplafond dat is toegestaan door de Duitse regulator, de Bundesnetzagentur (BNetzA).

Regulering

In april 2015 heeft de BNetzA het zogenoemde 'Beate'-besluit gepubliceerd. Dit besluit heeft betrekking op de tarieven voor zowel kortetermijnboekingen als entry- en exitpunten van gasopslagen. Het gevolg hiervan is dat langetermijnboekingen weer aantrekkelijker worden ten opzichte van de kortetermijnboekingen. De bij het besluit behorende wijziging in het tarifieringssysteem dient met ingang van 1 januari 2016 doorgevoerd te zijn.

In 2014 heeft de BNetzA de effecten van omzetregulering geëvalueerd. Aan het Duitse ministerie voor Economie en Energie (BMWI) is vervolgens begin 2015 geadviseerd om het algemene reguleringsraamwerk te stabiliseren. Het BMWI heeft dit advies opgevolgd en heeft in maart aangekondigd dit raamwerk als zodanig aan te passen. Een eerste concept hiervoor wordt deze zomer verwacht. De aanpassingen dienen te worden goedgekeurd door de Bundesrat en zullen naar verwachting uiterlijk in de volgende reguleringsperiode (vanaf 2018) worden doorgevoerd.

Projecten

Het uitbreidingsproject Exit Ellund (ExEII) liep begin dit jaar enige vertraging op bij de aanleg van zowel het compressorstation Quarnstedt als de leiding tussen Fockbeck en Ellund aan de Deense grens. Een van de oorzaken was de zware regenval. Bij beide onderdelen vordert de aanleg momenteel weer gestaag. De oplevering wordt volgens planning voor de leiding in het derde kwartaal van dit jaar en het compressorstation in het eerste kwartaal van 2016 verwacht.

De start van de aanleg van de nieuwe Elbe-duiker kenmerkte zich door uitdagingen die de geologische omstandigheden met zich mee brengen. Na de eerste hindernissen overwonnen te hebben was de tunnel op tijd klaar. Deze duiker is van groot belang voor het gastransport naar Hamburg, Sleeswijk-Holstein en Scandinavië. Daarnaast is hij belangrijk voor de Scandinavische telecommarkt. Beide Gasunie-leidingen die door de tunnel lopen, zijn in mei geïnstalleerd en aangesloten. De nieuwe duiker wordt met ingang van de tweede helft van 2015 in gebruik genomen. De volgende stap in dit project is de technisch uitdagende verwijdering van de oude duiker. Dit gebeurt in de zomerperiode en zal naar verwachting voor 1 oktober 2015 worden afgerond.

GASPOOL

In de eerste zes maanden is het verhandeld volume op de virtuele gashandelsplaats gestegen met ongeveer 20% ten opzichte van 2014 naar 755 TWh. De churnfactor, met name die voor H-gas, liet een continue opwaartse trend zien vanaf het begin van 2015. In april had deze churnfactor de hoogste waarde: 4,24. De churnfactor voor laagcalorisch gas is gestegen naar 2,07 in juni.

L-gas marktconversie

Door de afnemende productie van laagcalorisch gas in zowel Duitsland als Nederland organiseert Gasunie Deutschland de conversie van marktgebieden van laagcalorisch gas (L-gas) naar hoogcalorisch H-gas. Het eerste project in het netwerk van Gasunie Deutschland is succesvol van start gegaan en wordt waarschijnlijk in oktober dit jaar afgerond. De volgende conversieprojecten zijn al aangekondigd en de bijbehorende overeenkomsten met de aangrenzende netbeheerders zijn afgesloten in lijn met het Duitse 'Netzentwicklungsplan' (NEP).

Participations & Business Development

De deelnemingen van Gasunie leveren, met een diversiteit aan activiteiten, een belangrijke bijdrage aan de voorzieningszekerheid van aardgas in Nederland. Door aangesloten te zijn op de wereldvoorraden aardgas trekt Nederland gasstromen aan voor eigen gebruik en voor de rest van West-Europa.

Gasunie New Energy

Een van onze strategische pilaren is de transitie naar een duurzame energievoorziening. De afdeling New Energy richt zich op het ontwikkelen van projecten om het aandeel groen gas in de energiemix te vergroten en tot efficiënte duurzame systeemoplossingen te komen voor elektriciteit, warmte en gas. Met strategische partners werken we aan het opschalen van technologieën en concepten op basis van nieuwe duurzame businessmodellen.

Op 8 maart 2015 werd een Green Deal getekend tussen onder andere de overheid, HarvestaGG en Gasunie. In een Green Deal werken bedrijfsleven, overheid en kennisorganisaties samen aan initiatieven die de ontwikkeling van een groene economie helpen. In dit geval met als doel te komen tot de oprichting van een Green Goods Farm, waarbij naast energie ook veevoer en compostpallets worden geproduceerd. Belangrijk onderdeel binnen dit concept is de conversie van biogas naar vloeibaar groen gas, oftewel bio-LNG. Gasunie wenst dit innovatieve project te steunen en heeft het voornemen om te investeren in de opwaarderings- en vervloeiingsinstallatie en de conversiedienst te leveren.

EnergyStock

Op 10 maart heeft EnergyStock 0,9 TWh aan opslagdiensten verkocht uit de aardgasbuffer in Zuidwending. Deze diensten konden mede worden aangeboden door het additionele volume dat beschikbaar is gekomen met het uitlogingsproject van najaar 2014.

Vanwege de groeiende dynamiek op de trading markten en de reducties van Groningen-productie is het verwachte marktperspectief voor fast cycle storage diensten zoals EnergyStock levert gunstiger dan seizoensopslag.

Gate terminal

Op 31 maart werd door Gate terminal het startsein gegeven voor de bouw van de LNG break-bulkfaciliteit in de haven van Rotterdam. De break-bulkfaciliteit gaat grote LNG-ladingen opsplitsen in kleinere. Dit maakt het mogelijk om LNG te distribueren en te gebruiken als een schonere brandstof voor zeeschepen, veerboten, vrachtwagens en industriële toepassingen. Het Havenbedrijf

Rotterdam is begonnen met graafwerkzaamheden voor een nieuw havenbekken naast Gate terminal. Verwacht wordt dat deze nieuwe faciliteit een impuls zal geven aan het gebruik van vloeibaar aardgas (LNG) als schone en betaalbare brandstof voor de transportsector in Nederland en Noordwest-Europa. De voltooiing van de bouwwerkzaamheden, de ingebruikname ervan en de eerste laadactiviteiten staan gepland voor medio 2016.

Op 1 april heeft de laatste minderheidsaandeelhouder gebruik gemaakt van haar recht om in deze fase haar aandelen te verkopen. Het recht van eerste koop lag bij Gasunie LNG Holding B.V. en VOPAK LNG Holding B.V. Beide bedrijven hebben gebruik gemaakt van dit recht en bezitten vanaf dit moment elk 50% van de aandelen in Gate terminal.

Vertogas

Sinds 1 januari 2015 is de rol van Vertogas als certificeerder van Hernieuwbaar Gas (groen gas) veranderd. Vertogas treedt vanaf 1 januari op namens de minister van Economische Zaken, en voert haar taak uit op basis van de nieuwe energiewetgeving, waarin ook de certificering van hernieuwbare energie is opgenomen. Hiermee wordt de groen gas markt nog transparanter en kan zeker worden gesteld dat groen gas in de markt ook werkelijk duurzaam is gerealiseerd.

Bestuursverklaring

(in de zin van artikel 5:25d lid 2 sub c Wft)

De Raad van Bestuur verklaart dat, voor zover hen bekend,

1. de halfjaarrekening een getrouw beeld geeft van de activa, de passiva, de financiële positie en het resultaat van de vennootschap en de gezamenlijke in de consolidatie opgenomen ondernemingen; en dat
2. het halfjaarverslag een getrouw overzicht geeft van de belangrijke gebeurtenissen die zich in de eerste zes maanden van het desbetreffende boekjaar hebben voorgedaan en het effect daarvan op de halfjaarrekening, alsmede een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden voor de overige zes maanden van het desbetreffende boekjaar.

J.J. Fennema, voorzitter

I.M. Oudejans

Groningen, 23 juli 2015

Geconsolideerde halfjaarrekening

Verkorte geconsolideerde balans (vóór winstbestemming)

<i>In € miljoenen</i>	Nadere toelichting	30 juni 2015	31 december 2014
Activa			
Vaste activa			
- materiële vaste activa		9.101,1	9.098,1
- immateriële vaste activa		1,0	1,9
- investeringen in joint ventures	2	178,5	152,6
- investeringen in geassocieerde deelnemingen		12,8	11,7
- overige kapitaalbelangen	6	441,7	424,4
- uitgestelde belastingvorderingen		332,7	342,9
Totaal vaste activa		10.067,8	10.031,6
Totaal vlottende activa		169,3	267,6
Totaal activa		10.237,1	10.299,2
Passiva			
Totaal eigen vermogen			
toekomend aan de aandeelhouder		5.501,3	5.505,1
Langlopende verplichtingen			
- rentedragende leningen	3	2.696,4	3.407,1
- personeelsbeloningen	4	81,4	88,3
- overige langlopende verplichtingen	5	282,3	272,4
Totaal langlopende verplichtingen		3.060,1	3.767,8
Kortlopende verplichtingen			
- kortlopende financieringsverplichtingen		1.408,0	696,6
- handelsschulden en overige te betalen posten		267,7	329,7
Totaal kortlopende verplichtingen		1.675,7	1.026,3
Totaal passiva		10.237,1	10.299,2

Verkorte geconsolideerde winst-en-verliesrekening

<i>In € miljoenen</i>	Nadere toelichting	Eerste halfjaar 2015	Eerste halfjaar 2014
Voortgezette bedrijfsactiviteiten			
Opbrengsten	7	875,9	875,9
Aan investeringen toegerekende kosten	43,1	43,7	
Personeelskosten en overige bedrijfslasten	-/- 293,4	-/- 257,4	
Afschrijvingen	-/- 144,8	-/- 142,8	
Totale lasten		-/- 395,1	-/- 356,5
Bedrijfsresultaat	7	480,8	519,4
Financieringsbaten en -lasten		-/- 65,8	-/- 61,0
Aandeel in resultaat joint ventures		19,3	18,9
Aandeel in resultaat geassocieerde deelnemingen		1,0	0,3
Ontvangen dividend overige kapitaalbelangen		0,0	0,0
Resultaat vóór belastingen		435,3	477,6
Belastingen		-/- 109,4	-/- 120,6
Resultaat na belastingen		325,9	357,0
Resultaat over de periode		325,9	357,0
Toe te rekenen resultaat aan aandeelhouder		325,9	357,0

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

<i>In € miljoenen</i>	Nadere toelichting	Cash flow hedge reserve	Reële waarde reserve	Overige reserves	On- verdeeld resultaat	Totaal
Eerste halfjaar 2015						
Totaal van de resultaten verwerkt in de winst-en-verliesrekening (resultaat over de periode)		-	-	-	325,9	325,9
Saldo van actuariële winsten en verliezen ter zake van personeelsbeloningen, waarvan vennootschapsbelasting	4	-	-	8,9	-	8,9
		-	-	-/- 2,5	-	-/- 2,5
Totaal van de resultaten verwerkt in het eigen vermogen, welke bij realisatie niet worden geherclassificeerd naar de winst-en-verliesrekening		-	-	6,4	-	6,4
Mutatie van tegen reële waarde gewaardeerde overige kapitaalbelangen	6	-	17,3	-	-	17,3
Mutaties met betrekking tot joint ventures en geassocieerde deelnemingen		9,3	-	0,1	-	9,4
Totaal van de resultaten verwerkt in het eigen vermogen, welke bij realisatie worden geherclassificeerd naar de winst-en-verliesrekening		9,3	17,3	0,1	-	26,7
Mutatie in cash flow hedge reserve, waarvan vennootschapsbelasting		-/- 0,9	-	-	-	-/- 0,9
		0,2	-	-	-	0,2
Totaal van de gerealiseerde resultaten, welke zijn geherclassificeerd naar de winst-en-verliesrekening		-/- 0,7	-	-	-	-/- 0,7
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten		8,6	17,3	6,5	325,9	358,3

<i>In € miljoenen</i>	Nadere toelichting	Cash flow hedge reserve	Reële waarde reserve	Overige reserves	On- verdeeld resultaat	Totaal
Eerste halfjaar 2014						
Totaal van de resultaten verwerkt in de winst-en-verliesrekening (resultaat over de periode)		-	-	-	357,0	357,0
Saldo van actuariële winsten en verliezen ter zake van personeelsbeloningen, waarvan vennootschapsbelasting	4	-	-	-/- 8,4	-	-/- 8,4
		-	-	2,5	-	2,5
Totaal van de resultaten verwerkt in het eigen vermogen, welke bij realisatie niet worden geherclassificeerd naar de winst-en-verliesrekening		-	-	-/- 5,9	-	-/- 5,9
Mutatie van tegen reële waarde gewaardeerde overige kapitaalbelangen	6	-	18,0	-	-	18,0
Mutaties met betrekking tot joint ventures en geassocieerde deelnemingen		-/- 10,3	-	-	-	-/- 10,3
Totaal van de resultaten verwerkt in het eigen vermogen, welke bij realisatie worden geherclassificeerd naar de winst-en-verliesrekening		-/- 10,3	18,0	-	-	7,7
Mutatie in cash flow hedge reserve, waarvan vennootschapsbelasting		-/- 0,9	-	-	-	-/- 0,9
		0,2	-	-	-	0,2
Totaal van de gerealiseerde resultaten, welke zijn geherclassificeerd naar de winst-en-verliesrekening		-/- 0,7	-	-	-	-/- 0,7
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten		-/- 11,0	18,0	-/- 5,9	357,0	358,1

Het totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het eerste halfjaar van 2015 en 2014 is volledig toe te rekenen aan de aandeelhouder.

Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen

<i>In € miljoenen</i>	Aandelen kapitaal	Cash flow hedge reserve	Reële waarde reserve	Overige reserves	Onverdeeld resultaat	Totaal
Eerste halfjaar 2015						
Stand per 1 januari	0,2	-/- 54,3	251,6	4.704,1	603,5	5.505,1
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het halve boekjaar	-	8,6	17,3	6,5	325,9	358,3
Uitgekeerd dividend 2014	-	-	-	-	-/- 362,1	-/- 362,1
Toegevoegd aan de overige reserves	-	-	-	241,4	-/- 241,4	-
Stand per 30 juni	0,2	-/- 45,7	268,9	4.952,0	325,9	5.501,3
Eerste halfjaar 2014						
Stand per 1 januari	0,2	-/- 34,7	206,6	4.577,4	464,4	5.213,9
Totaal van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten over het halve boekjaar	-	-/- 11,0	18,0	-/- 5,9	357,0	358,1
Uitgekeerd dividend 2013	-	-	-	-	-/- 325,1	-/- 325,1
Toegevoegd aan de overige reserves	-	-	-	139,3	-/- 139,3	-
Stand per 30 juni	0,2	-/- 45,7	224,6	4.710,8	357,0	5.246,9

Verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht

<i>In € miljoenen</i>	Nadere toelichting	Eerste halfjaar 2015	Eerste halfjaar 2014
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	704,7	715,7	
Rente, vennootschapsbelasting en overige	-/- 179,4	-/- 181,8	
Kasstroom uit operationele activiteiten		525,3	533,9
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-/- 180,3	-/- 238,8
Aflossingen van langlopende schulden	3 -/- 10,7	-/- 10,7	
Mutatie kortlopende financieringsverplichtingen	11,4	52,4	
Uitgekeerd dividend	-/- 362,1	-/- 325,1	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-/- 361,4	-/- 283,4
Mutatie geldmiddelen en kasequivalenten		-/- 16,4	11,7
Geldmiddelen en kasequivalenten ultimo vorig jaar	47,5	36,2	
Geldmiddelen en kasequivalenten ultimo dit halfjaar	31,1	47,9	
		-/- 16,4	11,7

Toelichting op de verkorte geconsolideerde financiële overzichten

Aard der bedrijfsactiviteiten

De N.V. Nederlandse Gasunie (Gasunie) is een Europees gasinfrastructuurbedrijf. Het netwerk van Gasunie is één van de grootste gastransport-hogedruknetten in Europa en bestaat uit ongeveer 15.500 kilometer pijpleiding in Nederland en Noord-Duitsland, tientallen installaties en ongeveer 1.300 gasontvangstations. De jaarlijkse doorzet van gas bedraagt circa 1.250 TWh (125 miljard m³). Gasunie dient het algemeen belang in de markten waarin ze actief is en streeft ernaar een optimale waarde te creëren voor haar stakeholders. Gasunie biedt transportdiensten aan via haar dochterondernemingen Gasunie Transport Services B.V. in Nederland en Gasunie Deutschland Transport Services GmbH in Duitsland. Daarnaast biedt ze ook andere diensten aan op het gebied van gasinfrastructuur, waaronder gasopslag, LNG-opslag en het certificeren van groen gas via haar dochterbedrijf, Vertogas. Gasunie wil haar infrastructuur en kennis inzetten voor verdere ontwikkeling en integratie van hernieuwbare energiebronnen, en van groen gas in het bijzonder.

De vennootschap is statutair gevestigd te Groningen op Concourslaan 17, ingeschreven onder KvK-nummer 02029700.

Alle op balansdatum uitstaande aandelen worden gehouden door de Staat der Nederlanden.

Seizoensinvloed

De kernactiviteit van Gasunie Transport Services B.V., Gasunie Deutschland Transport Services GmbH en BBL Company V.O.F. is het transport van aardgas door hun gastransportnet. De omzet bestaat uit de verkoop van de beschikbare transportcapaciteit en transport gerelateerde diensten. Onze klanten kunnen contracten afsluiten waarmee zij capaciteit boeken op bepaalde entry- en exitpunten in het gastransportnet gedurende een bepaalde periode (jaar, kwartaal, maand of dag). Er is een seizoenspatroon in de door onze klanten gecontracteerde regionale transportcapaciteit in Nederland: in de winter wordt meer capaciteit gecontracteerd dan in de zomer. De omzet wordt gerealiseerd door de verkochte transportcapaciteit en staat los van het daadwerkelijk getransporteerd volume. Met name de kosten van netwerkbeheer zijn daarentegen wel afhankelijk van het getransporteerd volume.

Uitgangspunten voor de grondslagen

Op grond van de Verordening (EG) nr. 1606/2002 van het Europees Parlement dient de vennootschap haar geconsolideerde financiële overzichten op te stellen in overeenstemming met de bepalingen van de International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals aanvaard binnen de Europese Unie.

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling toegepast bij het opstellen van de geconsolideerde halfjaarrekening 2015 zijn consistent met de toegepaste grondslagen bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening 2014, behalve voor de nieuwe standaarden en interpretaties welke effectief geworden vanaf boekjaar 2015.

De volgende nieuwe standaarden en interpretaties, welke bekrachtigd zijn binnen de Europese Unie, zijn effectief geworden vanaf boekjaar 2015:

- Improvements to International Financial Reporting Standards (2011-2013)

De toepassing van de hierboven opgenomen standaarden en interpretaties heeft geen materiële invloed op het eigen vermogen en het resultaat van de vennootschap en heeft geen additionele toelichtingen tot gevolg.

Overeenstemmingsverklaring

De halfjaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de IFRS standaard 'Tussentijdse financiële verslaggeving' (IAS 34), zoals aanvaard binnen de Europese Unie en van kracht op 30 juni 2015.

Op de halfjaarrekening heeft geen accountantscontrole plaatsgevonden. Wel heeft een beoordeling plaatsgevonden door de onafhankelijke accountant.

Oordelen en schattingen door het management

Het management maakt bij het opstellen van de halfjaarrekening schattingen en beoordelingen, die de gerapporteerde bedragen voor activa en passiva op balansdatum en het resultaat over het halve boekjaar beïnvloeden.

De invloed van oordelen en schattingen zijn significant bij de waardering van vaste activa, voorziening voor opruimingskosten en saneringen, uitgestelde belastingen, pensioenen en overige kapitaalbelangen en bij de classificatie van kapitaalsbelangen in het kader van IFRS 10 Consolidated Financial Statements en IFRS 11 Joint Arrangements.

Nadere toelichting

1. Onderzoek naar bijzondere waardeveranderingen

De vennootschap onderzoekt indien daartoe een aanleiding bestaat of er sprake is van een bijzondere waardevermindering van (im)materiële en financiële vaste activa.

Er is sprake van een bijzondere waardevermindering indien de realiseerbare waarde van een actief of een groep van activa lager ligt dan de boekwaarde. De realiseerbare waarde is de hoogste van de directe en de indirecte opbrengstwaarde. De indirecte opbrengstwaarde wordt berekend op basis van de door het management verwachte toekomstige kasstromen. Deze kasstromen zijn gebaseerd op het door de Raad van Bestuur goedgekeurde business plan voor de komende drie jaren en op een recente meerjarenprognose. De totale planperiode loopt tot aan de economische horizon. Er zijn geen aanwijzingen dat de directe opbrengstwaarde hoger is dan de indirecte opbrengstwaarde.

Bij het uitvoeren van een onderzoek naar bijzondere waardeveranderingen (impairment test) doet het management aannames, onder andere ten aanzien van ontwikkelingen in het relevante reguleringskader op korte en lange termijn, maakt zij schattingen van bijvoorbeeld de toekomstige kasstromen en stelt zij de disconteringsvoet vast. Deze aannames, schattingen en oordelen hebben een significante invloed op de indirecte opbrengstwaarde.

De boekwaarde en de realiseerbare waarde van het gastransportnetwerk zijn nagenoeg gelijk, zowel in Nederland als in Duitsland. Dit houdt in dat materiële neerwaartse wijzigingen in de realiseerbare waarde naar aanleiding van bijvoorbeeld methodebesluiten voor een volgende reguleringsperiode slechts beperkt kunnen worden opgevangen en kunnen leiden tot een bijzondere waardeverandering.

Het management ziet bij het opmaken van de halfjaarrekening 2015 geen aanleiding tot het uitvoeren van een cijfermatig onderzoek naar mogelijke bijzondere waardeveranderingen van het gastransportnetwerk in Nederland en in Duitsland.

2. Acquisities

De N.V. Nederlandse Gasunie heeft in het eerste halfjaar van 2015, via Gasunie LNG Holding B.V., haar 47,6% belang in Gate terminal C.V. uitgebreid naar 50%. De verkrijgingprijs bedraagt € 10,6 miljoen. Dit betreft de uitkoop van een joint venture partner. Gate terminal C.V. heeft een 100% belang in Gate terminal B.V.

3. Rentedragende leningen

Het totaalbedrag van € 2.696,4 miljoen (ultimo 2014: € 3.407,1 miljoen) aan langlopende leningen bestaat voor € 2.050,0 miljoen (ultimo 2014: € 2.750,0 miljoen) uit langlopende obligaties en voor € 646,4 miljoen (ultimo 2014: € 657,1 miljoen) uit onderhandse leningen.

Mutatieoverzicht rentedragende leningen:

<i>In € miljoenen</i>	Eerste halfjaar 2015	2014
Stand per 1 januari	3.407,1	3.878,6
Getrokken op onderhandse faciliteiten	-	50,0
Aflossingsverplichtingen in volgend boekjaar	-/- 710,7	-/- 521,5
Stand per 30 juni/31 december	2.696,4	3.407,1

Overzicht toekomstige aflossingen:

<i>In € miljoenen</i>	30 jun. 2015	31 dec. 2014
Aflossingsverplichting in		
2015	510,8	521,5
2016	721,4	721,4
2017	771,4	771,4
2018	21,4	21,4
2019	21,5	21,5
2020	21,4	21,4
Na 2020	1.850,0	1.850,0
Totaal van de aflossingsverplichtingen	3.917,9	3.928,6

De vennootschap heeft een rekening-courant faciliteit van € 25 miljoen (ultimo 2014: € 25 miljoen) en een gecommiteerde kredietfaciliteit van € 750 miljoen (ultimo 2014: € 750 miljoen). Per halfjaar 2015 en ultimo 2014 is onder deze faciliteiten geen geld opgenomen. De verschuldigde rente over het opgenomen deel van de faciliteiten betreft een marktconforme variabele rente.

Naast bovenstaande faciliteiten beschikt de vennootschap over een Commercial Paper programma ter grootte van € 750 miljoen (ultimo 2014: € 750 miljoen) en een Medium Term Note (MTN) programma ter grootte van € 7,5 miljard (ultimo 2014: € 7,5 miljard). Binnen het MTN programma is per 30 juni 2015 € 4,25 miljard beschikbaar voor nieuwe emissies.

Inzake de rentedragende leningen en overige faciliteiten zijn geen zekerheden gesteld door de N.V. Nederlandse Gasunie.

4. Personeelsbeloningen

De waardering van de pensioenverplichting in overeenstemming met IAS 19 Employee Benefits (Revised) vindt jaarlijks plaats in de tweede helft van het jaar. Per balansdatum is een indicatieve berekening gemaakt van de pensioenverplichtingen rekening houdend met de huidige inzichten. Het verschil tussen de uitkomst van deze indicatieve berekening en de berekening gemaakt ten tijde van het opmaken van de jaarrekening 2014 wordt ten opzichte van het eigen vermogen van de vennootschap als materieel beschouwd, waardoor de waardering per halfjaar 2015 is herzien.

De aannames die ten grondslag liggen aan de berekening van de pensioenverplichtingen zijn met uitzondering van de disconteringsvoet ongewijzigd gebleven ten opzichte van de jaarrekening 2014. De disconteringsvoet is gewijzigd van 2,3% naar 2,7%.

De voorziening voor pensioenverplichtingen heeft betrekking op de pensioenregeling van de werknemers die voor 2012 in dienst zijn getreden bij Gasunie Deutschland. Deze wordt behandeld als een toegezegd-pensioenregeling.

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor werknemers in Duitsland betreft de contante waarde van de toegekende pensioenaanspraken op 30 juni 2015 ter grootte van € 71,2 miljoen (ultimo 2014: € 78,1 miljoen).

Het totaal van rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkte actuariële resultaten over het eerste halfjaar 2015 bedraagt € 8,9 miljoen voordelig (eerste halfjaar 2014: € 8,4 miljoen nadelig).

Het cumulatieve saldo van de actuariële winsten en verliezen, die rechtstreeks in het eigen vermogen zijn verwerkt, bedraagt per 30 juni 2015: € 19,0 miljoen nadelig (ultimo 2014: € 27,9 miljoen nadelig).

5. Overige langlopende verplichtingen

De 'overige langlopende verplichtingen' bestaan uit de 'uitgestelde belastingverplichtingen' en de 'voorzieningen'. In het eerste halfjaar van 2015 is een nieuwe voorziening gevormd in het kader van het Magnitude project.

Magnitude project

De provincie Groningen is geconfronteerd met een toenemend aantal aardbevingen als gevolg van gaswinning, waarvan bovendien de kracht groter is dan voorheen. Het Ministerie van Economische Zaken heeft bij Gasunie Transport Services B.V. aangegeven voorlopig uit te gaan van aardbevingen van maximaal 5,0 op de schaal van Richter. Bij de aanleg van het gastransportsysteem is echter geen rekening gehouden met aardbevingen van die sterkte. Daarom heeft Gasunie Transport Services B.V. onderzoek laten uitvoeren naar eventuele maatregelen om zeker te stellen dat haar infrastructuur hiertegen bestand is.

Op basis van deze onderzoeken is geconcludeerd dat het overgrote deel van de leidingen aardbevingen met krachten zoals die de komende jaren maximaal te verwachten zijn, kunnen doorstaan. Voor circa 4% (ongeveer 80 kilometer) van het regionale net van Gasunie Transport Services B.V. in het aardbevingsgebied is dat niet met zekerheid aan te tonen. Dit betreft leidingen van voor 1964, die bij de oprichting van de N.V. Nederlandse Gasunie zijn overgenomen. Besloten is om dit deel van het leidingnet preventief aan te passen. Voor het buiten bedrijf stellen en het verwijderen van deze leidingdelen is ten laste van het resultaat over het eerste halfjaar 2015 een voorziening getroffen van € 22 miljoen.

6. Financiële instrumenten

De volgende methoden zijn toegepast door de N.V. Nederlandse Gasunie om de reële waarde van financiële instrumenten te benaderen:

- Handelsvorderingen, belastingen en sociale premie, overige vorderingen, geldmiddelen en kasequivalenten, kortlopende financieringsverplichtingen exclusief aflossingsverplichtingen op langlopende leningen, handelsschulden, belastingverplichtingen en overige schulden en overlopende passiva benaderen met hun boekwaarde de reële waarde als gevolg van de korte vervalttermijn van deze instrumenten;

- De overige kapitaalbelangen zijn gewaardeerd tegen de reële waarde welke wordt gebaseerd op de contante waarde van de verwachte kasstromen. Bij de bepaling van de disconteringsvoet is rekening gehouden met het risicoprofiel, waaronder het kredietrisico, van de overige kapitaalbelangen;
- De rentedragende leningen en aflossingsverplichtingen op langlopende leningen betreffen obligaties met een notering op de beurs van Amsterdam en onderhandse leningen. De reële waarde van de obligaties betreft de marktwaarde tegen de slotkoers op balansdatum. De reële waarde van de onderhandse leningen is berekend door middel van het disconteren van de toekomstige kasstromen tegen de actuele rentecurve. Bij de bepaling van de disconteringsvoet is rekening gehouden met het eigen risicoprofiel, waaronder het kredietrisico; en
- De afgeleide financiële instrumenten die de vennootschap verplichten tot het leveren van financiële activa tegen een vooraf bepaalde prijs zijn gewaardeerd tegen de reële waarde van de onderliggende financiële activa, bepaald op basis van de contante waarde van de verwachte kasstromen, rekening houdend met de tussen partijen overeengekomen contractuele bepalingen over de te hanteren waarderingstechniek en andere belangrijke inputgegevens. Hierbij wordt ook rekening gehouden met het tegenpartijrisico.

De N.V. Nederlandse Gasunie hanteert de volgende hiërarchie van waarderingstechnieken voor het bepalen en waarderen van de fair value van de financiële instrumenten in de balans:

- Niveau 1: Op basis van prijzen op actieve markten voor hetzelfde instrument;
- Niveau 2: Op basis van prijzen op actieve markten voor vergelijkbare instrumenten of op basis van andere waarderingstechnieken waarbij alle significante benodigde gegevens zijn ontleend direct of indirect aan zichtbare marktgegevens; en
- Niveau 3: Op basis van waarderingstechnieken waarbij alle significante benodigde gegevens niet zijn ontleend aan zichtbare marktgegevens.

De in de balans op reële waarde gewaardeerde activa en passiva zijn volgens de volgende hiërarchie bepaald:

<i>In € miljoenen</i>	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
30 jun. 2015				
- overige kapitaalbelangen	441,7	-	-	441,7
- afgeleide financiële instrumenten	12,3	-	-	12,3
31 dec. 2014				
- overige kapitaalbelangen	424,4	-	-	424,4
- afgeleide financiële instrumenten	11,4	-	-	11,4

De overige kapitaalbelangen zijn een belang van 9% in Nord Stream AG, 13,5% in PRISMA European Capacity Platform GmbH en 12,5% in Energie Data Services Nederland (EDSN) B.V.

Het belang in Nord Stream AG wordt gewaardeerd tegen reële waarde rekening houdend met een disconteringsvoet van 7,5% na belastingen (ultimo 2014: 7,5% na belastingen) op de verwachte kasstromen. De verwachte kasstromen zijn gebaseerd op contractueel gemaakte afspraken. Indien de disconteringsvoet wijzigt met 0,5%-punt, dan leidt dit indicatief (onder overige gelijkblijvende omstandigheden) tot een wijziging in de reële waarde van € 29 miljoen (ultimo 2014: € 31 miljoen).

De waardering wordt gebaseerd op de contante waarde van de kasstromen gebruik makend van een calculatiemodel welke jaarlijks door Nord Stream AG wordt geactualiseerd in het kader van het

business plan. Dit model wordt ter beoordeling en goedkeuring voorgelegd aan de aandeelhouders van Nord Stream AG. Het model wordt voorts door het management van de N.V. Nederlandse Gasunie getoetst aan de hand van de periodieke rapportages van Nord Stream AG.

In het eerste halfjaar van 2015 is 12,5% verkocht van het 25% belang in Energie Data Services Nederland (EDSN) B.V. Hierdoor is Energie Data Services Nederland (EDSN) B.V. geherclassificeerd van een geassocieerde deelneming naar een overig kapitaalbelang. De transactie is resultaat neutraal verlopen.

De belangen in PRISMA European Capacity Platform GmbH en Energie Data Services Nederland (EDSN) B.V. worden gewaardeerd tegen reële waarde. Vanwege de relatief beperkte materialiteit van deze kapitaalbelangen is een gevoeligheidsanalyse van de reële waarde berekening niet vermeld.

De mutaties in de overige kapitaalbelangen zijn als volgt:

<i>In € miljoenen</i>	Eerste halfjaar 2015	2014
Stand per 1 januari	424,4	418,1
Mutatie reële waarde rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen	17,3	45,0
Desinvesteringen	-	-/- 38,7
Stand per 30 juni/31 december	441,7	424,4

De N.V. Nederlandse Gasunie heeft een aandeel van 20,9% in de geassocieerde deelneming ICE Endex Holding B.V. Met de andere aandeelhouder van ICE Endex Holding B.V. is een option agreement afgesloten met een looptijd van 5 jaar, welke van kracht is geworden per 26 maart 2015. Op grond van deze overeenkomst heeft de vennootschap het recht om haar 20,9% belang te verkopen op basis van de dan geldende waardering van de aandelen aan de andere aandeelhouder, waarbij een minimum en een maximum waarde geldt. Tevens is overeengekomen dat de andere aandeelhouder het recht heeft het 20,9% belang te kopen van de N.V. Nederlandse Gasunie tegen de dan geldende waardering van de aandelen, waarbij eveneens een minimum en een maximum waarde geldt. De waardering van de aandelen in ICE Endex Holding B.V. wordt bepaald op basis van de contante waarde van de verwachte kasstromen, rekening houdend met de tussen partijen overeengekomen contractuele bepalingen over de te hanteren waarderingstechniek en andere belangrijke inputgegevens. Per balansdatum overtreft de waardering van de aandelen in ICE Endex Holding B.V. de afgesproken maximum verkoopprijs. Hierdoor heeft de option agreement een negatieve waarde per 30 juni 2015 van € 12,3 miljoen (ultimo 2014: € 11,4 miljoen). Deze waarde is opgenomen als 'afgeleide financiële instrumenten' onder 'handelsschulden en overige te betalen posten' op de balans. De waardeverandering van de option agreement van € 0,9 miljoen nadelig (eerste halfjaar 2014: nihil) is opgenomen onder 'financieringsbaten en -lasten' in de winst-en-verliesrekening.

Onderstaand is een vergelijking opgenomen van de financiële instrumenten waarvan de boekwaarde geen benadering is van de reële waarde:

<i>In € miljoenen</i>	30 jun. 2015		31 dec. 2014	
	Boekwaarde	Reële waarde	Boekwaarde	Reële waarde
Rentedragende leningen	2.696,4	3.084,5	3.407,1	3.919,0
Kortlopend deel van de rentedragende leningen	1.221,5	1.250,6	521,5	523,7

7. Financiële informatie per segment

De informatie wordt gesegmenteerd naar de activiteiten van de groep. De operationele segmenten weerspiegelen de managementstructuur van de groep. De volgende segmenten worden onderscheiden:

- *Gasunie Transport Services*
Dit segment beslaat het netbeheer Nederland en is verantwoordelijk voor de aansturing van transport, de ontwikkeling van leidingnet en bijbehorende installaties en het bevorderen van de marktwerking.
- *Gasunie Deutschland*
Dit segment beslaat het netbeheer Duitsland en is verantwoordelijk voor de aansturing van transport, de ontwikkeling van leidingnet en bijbehorende installaties en het bevorderen van de marktwerking.
- *Participations & Business Development*
Dit segment richt zich op het faciliteren van de komst van nieuwe gasstromen naar Noordwest-Europa via LNG-aanvoer en lange afstandspijpleidingen en op het benutten van de geologische infrastructuur voor de opslag van aardgas. Deelname in (inter)nationale projecten op het gebied van aardgasinfrastructuur in Nederland en Duitsland maken hiervan eveneens deel uit. Onder dit segment vallen tevens de joint arrangements voor pijpleidingen die het Gasunie-transportnet verbinden met buitenlandse markten, zoals de BBL-leiding naar het Verenigd Koninkrijk.

Informatie over opbrengsten en resultaat

In € miljoenen	Opbrengsten		Segmentresultaat	
	Eerste	Eerste	Eerste	Eerste
	halfjaar	halfjaar	halfjaar	halfjaar
	2015	2014	2015	2014
Segmenten				
- Gasunie Transport Services	653,0	656,2	330,2	370,5
- Gasunie Deutschland	142,1	138,7	74,8	76,1
- Participations & Business Development	113,5	112,7	75,8	72,8
Inter-segment	-/- 32,7	-/- 31,7		
Segmententotaal	875,9	875,9	480,8	519,4
Financiële baten en lasten			-/- 45,5	-/- 41,8
Resultaat vóór belastingen			435,3	477,6
Belastingen			-/- 109,4	-/- 120,6
Opbrengsten en resultaat na belastingen over de periode	875,9	875,9	325,9	357,0

Gedurende het eerste halfjaar 2015 heeft het segment Gasunie Transport Services voor € 0,6 miljoen (eerste halfjaar 2014: € 0,3 miljoen), het segment Gasunie Deutschland voor € 0,1 miljoen (eerste halfjaar 2014: € 0,2 miljoen) en het segment Participations & Business Development voor € 32,0 miljoen (eerste halfjaar 2014: € 31,2 miljoen) aan inter-segment diensten geleverd.

De Raad van Bestuur,

J.J. Fennema, voorzitter
I.M. Oudejans

Groningen, 23 juli 2015

Beoordelingsverklaring

Aan: de Raad van Bestuur van de N.V. Nederlandse Gasunie

Opdracht

Wij hebben de in dit halfjaarbericht opgenomen verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële informatie van de N.V. Nederlandse Gasunie te Groningen bestaande uit de verkorte geconsolideerde balans per 30 juni 2015, de verkorte geconsolideerde winst-en-verliesrekening, het geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het verkort geconsolideerd kasstroomoverzicht over de periode van 1 januari 2015 tot en met 30 juni 2015 en de toelichting, beoordeeld. Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opstellen en het weergeven van de tussentijdse financiële informatie in overeenstemming met IAS 34 'Tussentijdse financiële verslaggeving' zoals aanvaard binnen de Europese Unie. Het is onze verantwoordelijkheid een conclusie te formuleren bij de tussentijdse financiële informatie op basis van onze beoordeling.

Werkzaamheden

Wij hebben onze beoordeling van de tussentijdse financiële informatie verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder Standaard 2410, 'Het beoordelen van tussentijdse financiële informatie door de accountant van de entiteit'. Een beoordeling van tussentijdse financiële informatie bestaat uit het inwinnen van inlichtingen, met name bij personen die verantwoordelijk zijn voor financiën en verslaggeving, en het uitvoeren van cijferanalyses en andere beoordelingswerkzaamheden. De reikwijdte van een beoordeling is aanzienlijk geringer dan die van een controle die is uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en stelt ons niet in staat zekerheid te verkrijgen dat wij kennis hebben genomen van alle aangelegenheden van materieel belang die bij een controle onderkend zouden worden. Om die reden geven wij geen controleverklaring af.

Conclusie

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële informatie over de periode van 1 januari 2015 tot en met 30 juni 2015 niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, is opgesteld in overeenstemming met IAS 34 'Tussentijdse financiële verslaggeving' zoals aanvaard binnen de Europese Unie.

Groningen, 23 juli 2015

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

w.g. drs. J. van Hoof RA